

Stanovisko habilitační komise k návrhu na jmenování docentem

Masarykova univerzita

Fakulta

Obor řízení

Uchazeč

Pracoviště uchazeče

Habilitační práce

Filozofická

Pomocné vědy historické

Mgr. Jiří Brňovják, Ph.D.

Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, Katedra historie

Šlechticem z moci úřední. Udělování šlechtických titulů v českých zemích 1705–1780. Nobilitas in historia moderna, Tomus VII.

Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2015, 488 s. ISBN 978-80-7464-461-0.

Složení komise

Předseda

Prof. PhDr. Tomáš Knoz, Ph.D.
Masarykova univerzita – Filozofická fakulta

Členové

Prof. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.
Univerzita Karlova – Filozofická fakulta

Doc. PhDr. Zbyněk Sviták, CSc.
Masarykova univerzita, Filozofická fakulta

Doc. PhDr. Frederik Federmayer, Ph.D.
Univerzita Komenského, Filozofická fakulta

Doc. PhDr. Bohumír Smutný, CSc.
Moravský zemský archiv v Brně

Hodnocení vědecké kvalifikace uchazeče

Mgr. Jiří Brňovják, Ph.D. absolvoval pětileté magisterské studium historie na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, na téže fakultě absolvoval interní doktorské studium, které zakončil roku 2005 státní doktorskou zkouškou a obhajobou dizertační práce *Nobilitační politika Karla VI. v českých zemích v letech 1711–1740*, sepsanou pod vedením prof. PhDr. Tomáše Krejčíka, CSc. (FF OU). V letech 2005–2008 působil jako archivář v Archivu města Ostravy a Zemském archivu v Opavě. Od roku 2008 trvale působí na Katedře historie FF OU a současně je odborným pracovníkem Centra pro hospodářské a sociální dějiny tamtéž. V rámci obou pracovišť se aktivně podílí na výzkumu, výuce (včetně organizace přijímacích zkoušek a podílu na tvorbě a akreditacích nových oborů a reakreditacích stávajících) a vedení absolventských prací. Od roku 2014 je tutorem Katedry historie FF OU, od roku 2016 členem Akademického senátu FF OU. Od roku 2013 je členem vědecké rady Muzea Těšínska v Českém Těšíně.

Odborně se specializuje na problematiku udílení šlechtických titulů a dalších šlechtických prerogativů v českých zemích v raném novověku, zabývá se rovněž otázkou formálního nabytí členství ve stavovských obcích jednotlivých zemí Koruny české v raném novověku. Mezi jeho další badatelské zájmy patří problematika z oblasti (raně) novověkých dějin správy,

pomocných věd historických (zejm. diplomatika, heraldika, sfragistika) a regionálních dějin (Morava, Slezsko). Vedle svého vědecko-pedagogického úvazku na FF OU úzce spolupracuje s regionálními archivy (ZAO, AMO) a participuje na (re)inventarizacích archivních fondů.

Soustavné publikační činnosti v oboru se věnuje od roku 2005. Zveřejnil četné odborné studie v domácích i zahraničních časopisech (*Sborník archivních prací*, *Slezský sborník*, *Historica, Bohemia*), kolektivních monografiích a konferenčních sbornících. Od roku 2011 je členem redakční rady časopisu *Historica. Revue pro historii a příbuzné vědy*, v letech 2011–2014 zastával post tajemníka (výkonného redaktora) tohoto odborného periodika a zasloužil se o jeho zapsání do významných mezinárodních databází (např. ERIH). Je rovněž členem redakční rady ediční řady *Documenta Liechtensteiniana Series Nova* a spoluzakladatelem a místopředsedou ediční publikační řady *Nobilitas in historia moderna*.

Uchazeč se účastnil s příspěvkem množství mezinárodních konferencí a řady domácích vědeckých setkání (kongresů, konferencí, workshopů). Byl iniciátorem a hlavním organizátorem, resp. spoluorganizátorem několika významných domácích i zahraničních konferencí a seminářů, které byly věnovány problematice (raně) novověké šlechtické společnosti.

Uchazeč byl nebo je řešitelem, resp. spoluřešitelem několika grantových projektů, z toho dvou grantů GAČR (řešitelem projektu *Nobilitační politika habsburských panovníků v českých zemích v 18. století*, 2011–2013; spoluřešitelem projektů *Nová šlechta v českých zemích v 18.–19. století*, 2006–2008; *Historický proces modernizace (na příkladu Rakouského Slezska)*, 2013–2017), jednoho projektu FRVŠ (2005, řešitel) a několika interních grantových projektů Ostravské univerzity (IGS: *Diplomatický rozbor nobilitačních písemností Karla IV.*, 2003, řešitel; SGS 2011, 2013 a 2015 – věnovány aspektům historického procesu modernizace, spoluřešitel), které byly vedle badatelské činnosti zaměřeny také na práci se studenty magisterského a doktorského programu a na zkvalitnění výuky na Katedře FF OU. V letech 2012 a 2014 absolvoval měsíční badatelské stipendium ve Vídni v rámci programu Aktion, jež zaštil prof. T. Winkelbauer (ředitel vídeňského IÖG). Dále uskutečnil kratší výzkumné, studijní nebo výukové pobyty ve Vídni, Belfastu, Katovicích, Zielone Górze či Vratislavi, řadu z nich rámci programu Erasmus/Erasmus+.

Uchazečova habilitační práce *Šlechticem z moci úřední. Udělování šlechtických titulů v českých zemích 1705–1780* se zabývá problematikou úředního procesu poskytování šlechtických titulů na území českých zemí (Čech, Moravy a Slezska) v období let 1705–1780. Teritoriální záběr je vymezen tehdejšími hranicemi celého českého státu. Autor jednotlivé způsoby zisku šlechtického titulu, věnuje se otázce nobilitačních práv českých panovníků, proměnám české šlechtické titulatury zejm. v období od porážky stavovského povstání až do poloviny 19. století a vývoje formálních podmínek přijímání nových členů stavovských obcí, (inkolát, slib věrnosti panovníkovi revers k zemi). Dále detailně pojednává o písemných pramenech, které vznikaly v průběhu úředního procesu udělování šlechtických titulů a potažmo i inkolátu. V druhé části monografie se zabývá analýzou vlastní nobilitační politiky habsburských panovníků ve vymezeném časovém období: přináší obecné zhodnocení studovaného souboru nobilitačních kauz; zabývá se podmínkami a předpoklady úspěšného zisku šlechtického titulu (zejména typologií zásluh a potřebnými osobními či rodovými kvalitami); shrnuje základní okruhy motivů podaných žádostí o české šlechtické tituly; sleduje otázky konfliktů mezi obsahem podávaných žádostí šlechtické tituly a představami panovníka resp. jeho kanceláře, které byly často velmi silně ovlivňovány dobovou státní politikou (merkantilismus a státní finance, náboženství, kritika nebo podpora zásad stavovství apod.). Velkou pozornost věnuje o heraldické stránce studovaných nobilitačních řízení a pokouší se tak postihnout zásadní rysy české barokní heraldiky. Ve své práci využívá metod diplomaticko-, resp. správně-analytických, kvantitativních i biograficko-narativních. Díky této

kombinaci se autorovi podařilo významně přispět k poznání problematiky společenského vzestupu v raně novověké společnosti a problematiky rozvoje kancelářské praxe v uvedeném období. Dosažené výsledky jsou rovněž hodnotné pro studium raně novověkých modernizačních procesů (např. byrokratizace, disciplinace apod.). Řada poznatků významně přispívá k poznání raně novověké diplomatiky či heraldiky. Její jednotlivé části je možné označit za inovativní, a to jak v domácím, tak i mezinárodním kontextu. Předkládaná práce se setkává s velice kladnou odezvou v řadách odborné veřejnosti (např. Prof. Bůžek).

Závěr:

Vědecká kvalifikace uchazeče *odpovídá* požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačního řízení v oboru Pomocné vědy historické.

Hodnocení pedagogické způsobilosti uchazeče

Uchazeč se podílí na výuce od roku 2005, soustavné pedagogické činnosti se věnuje od roku 2008, kdy začal působit jako odborný asistent na Katedře historie Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě. Vyučuje kurzy (povinné i volitelné, přehledové i specializované), které uvádějí studenty historie do problematiky historikovy práce (historický proseminář I–IV) a archivní teorie a praxe. V těchto kurzech se s využitím dílčích pomocných věd historických a archivnictví zabývá praktickými aspekty práce s historickými prameny. V dalších přednáškách a seminářích se zaměřuje na problematiku evropských, resp. českých (raně)novověkých dějin, politických a správních dějin Slezska. V rámci dosavadní pedagogické praxe rovněž realizoval přednášky z dějin správy a světové i české/československé historiografie. Výraznou měrou se podílel na tvorbě nových studijních programů (v poslední době např. na tvorbě navazujícího magisterského česko-polsko-slovenského studijního oboru Středoevropská historická studia) a inovaci bakalářských a navazujících magisterských studijních oborů (historie, české a československé dějiny, hospodářské a sociální dějiny) katedry historie FF OU. V současnosti pracuje na inovaci výuky archivnictví a spisové služby. Je členem komisí státních bakalářských zkoušek ve studijním oboru historie/české a československé dějiny na FF OU.

V letním semestru 2016 realizoval pro ÚPVHA FF MU seminář *Nobilitace a nová šlechta v českých zemích v 18. století*, který byl úzce zaměřen na představení probírané problematiky ve světle pomocných věd historických, archivnictví, dějin správy a biografistiky.

Svou odbornou i pedagogickou specializaci několikrát prezentoval v domácím i zahraničním prostředí formou zvaných, nejčastěji v rámci pedagogických výjezdů programu Erasmus/Erasmus+.

Habilitand pravidelně vede bakalářské a diplomové práce. Mnohé jím vedené a úspěšně obhájené závěrečné práce jsou velmi kladně hodnoceny a dokládají jeho pečlivou individuální práci s diplomandy.

Závěr:

Pedagogická způsobilost uchazeče *odpovídá* požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačních řízení v oboru Pomocné vědy historické na MU.

Svou vysokou pedagogickou kvalifikaci uchazeč prokázal i přednáškou pro širší odbornou veřejnost na téma *Udílení šlechtických titulů a s nimi spojených šlechtických atributů. Formalizace společenského vzestupu v raně novověkých českých zemích*, která proběhla dne 5. prosince 2012 na FF MU.

Hodnocení habilitační práce uchazeče

Uchazeč předložil habilitační práci s názvem *Šlechticem z moci úřední. Udělování šlechtických titulů v českých zemích 1705–1780*.

Habilitační práci posuzovali tři významní odborníci s různým odborným zázemím. Všichni tři oponenti hodnotí habilitační práci uchazeče jednoznačně pozitivně.

Profesor **Jan Županič** oceňuje přínosnost práce, která se podle jeho pohledu výrazným způsobem odlišuje od celé řady současných prací o šlechtě, které v mnoha případech spíše opakují a třeba pouze jinak utřídí známé informace. Brňovjácova práce je svou pramennou základnou, geografickým záběrem i metodou podle Županičova hodnocení zcela nová a proto je mimořádným přínosem pro historiografii věnující se novověké šlechtě. Županič píše, že pokud lze vůbec autorovi něco vytknout, pak je to podle mého názoru užitá forma jmen jednotlivých rodů, kde se autor důsledně drží české podoby. Ani to ovšem autor posudku nepovažuje za zásadní prohřešek. Profesor Županič je přesvědčen, že význam zkoumané práce jak pro pomocné vědy historické, tak pro historii obecně, je zcela mimořádný. Jiřímu Brňovjácovi se podle něj podařilo a sledovaný problém formulovat skutečně precizně a srozumitelně. Zdůrazňuje, že jeho práce nemá význam pouze pro teritorium České republiky, ale že je zcela zásadní prací pro pochopení problematiky nobilitační politiky habsburských panovníků v 17. a 18. století. Úroveň zpracování je mimořádně vysoká, zvolené metody jsou zcela adekvátní a odpovídají stanoveným cílům.

Docentka **Marie Ryantová** konstatuje, že habilitační práce Jiřího Brňovjáka představuje jednoznačný přínos v rámci nejen domácí, ale i zahraniční historiografie, a to jak z hlediska historie obecně, tak – a to zejména – z hlediska oboru, v němž probíhá habilitační řízení, tj. oboru pomocné vědy historické; relevantnost tématu pro daný obor je mimo veškerou pochybnost. Totéž platí také podle jejího názoru pro další kritéria – vyzdvihnout je možno jak precizní, jasnou a zřetelnou formulaci problému, tak adekvátnost zvolených metod a úroveň zpracování, rovněž formální požadavky, ať již jazykové, tak citační, předložená práce splňuje bez výhrad. Habilitační práce Jiřího Brňovjáka tak podle jejího názoru rozhodně a jednoznačně splňuje příslušné nároky kladené na práce tohoto druhu v daném oboru, a proto ji velmi ráda doporučuji k dalšímu řízení.

Podle docenta **Zdeňka Hojdy** uchazeč ke svému habilitačnímu spisu tak přistoupil perfektně odborně vybaven a s důkladnými zkušenostmi; na jeho knize, která je nejen určitým završením dosavadních studií, ale současně jejich rozvinutím a prohloubením, je to rozhodně znát. Jde podle něj kvalitní historickou práci na dosud jen minimálně zmapované téma. Struktura práce je logická, použité metody jsou adekvátní. Autor velmi přesně formuluje své závěry. Brňovjácova habilitační práce takto bezesbytku naplňuje požadavky kladené na habilitační práce v oboru historie. Zdeněk Hojda ve svém posudku upozorňuje autora pouze na dílčí či marginální nedostatky.

Závěr:

Úroveň habilitační práce Mgr. Jiřího Brňovjáka, Ph.D., *odpovídá* požadavkům kladeným na uchazeče v rámci habilitačního řízení v oboru Pomocné vědy historické na Masarykově univerzitě.

Výsledek tajného hlasování komise

Počet členů komise		5
Počet odevzdaných hlasů		5
z toho	kladných	5
	záporných	0
	neplatných	0

Návrh komise

Na základě výsledku tajného hlasování následujícího po zhodnocení vědecké / umělecké kvalifikace, pedagogické způsobilosti a úrovně habilitační práce uchazeče předkládá komise Vědecké radě [název fakulty] Masarykovy univerzity návrh

jmenovat uchazeče docentem
v oboru Pomocné vědy historické.

na zastavení řízení.

V Brně dne 4. září 2017.

prof. PhDr. Tomáš Knoz, Ph.D.
Masarykova univerzita – Filozofická fakulta

Prof. PhDr. Václav Horčička
Univerzita Karlova – Filozofická fakulta

Doc. PhDr. Frederik Federmayer, Ph.D.
Univerzita Komenského, Filozofická fakulta

Doc. PhDr. Bohumír Smutný, CSc.
Moravský zemský archiv v Brně

Doc. PhDr. Zbyněk Sviták, CSc.
Masarykova univerzita, Filozofická fakulta